

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Summa Jurisprudentiae Sacrae Universae, Seu Jus
Canonicum, Secundum quinque Decretalium Gregorii
Papae IX. Titulos explicatum**

Pichler, Vitus

Bibliopolarum Augustanorum, 1723

VD18 VD18 12190187-ddd

Titulus XXI. De Secundis Nuptiis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98739)

suetudinibus, vel statutis locorum, per *Tit. de Pactis dotal. de Pact. convent. C. & c. fin. h. t.* In dubio præsumptio semper stat pro marito quoad omnes acquisitus & lucra conitante Matrimonio acquisita, quod ad ipsum pertineant, *l. 51. ff. h. t.* Oppones: inter socios semper dividi debent lucra. *l. 29. ff. pro Socio.* Sed conjuges habent se instar eorum, qui societatem contrahunt. *c. 2. cit.* ergo semper acquisita in Matrimonio lucra inter ipsos dividi debent. &c. Divisio lucrorum apud illos socios tantum procedit, qui habent societatem communicativam bonorum, qualis inter conjuges non datur, sed tantum societas individua vitæ, & confortium cohabitationis, atque corporum. *arg. l. 1. ff. de Rit. Nupt.*

12 Dico 3. Solutio Matrimonio quoad thorum tantum vel cohabitationem absque delicto vel culpa unius ex conjugibus, ut si unus cum consensu debito alterius ingrediat Religionem, suscipiat Ordinem sacrum &c. idem prorsus de restitutione dotis, ac donationis propter nuptias, paraphernalium, lucrorum &c. tenendum, quod hucusque diximus de casu soluti Matrimonii quoad vinculum. DD. communiter per textus Juris pro priori assertionem allegatos. Accedit *c. 1. h. t.*

12 Dico 4. Solutio Matrimonio quoad thorum & cohabitationem, seu factio divortio propter unius adulterium, dos vel donatio propter nuptias non est restituenda parti adulteræ, sed eam lucratur innocens per sententiam Judicis, ac simul id, quod dedit, recuperat: nisi, qui constituit dotem, speciali reservatione eam ad se reverti voluerit, aut nisi pars adultera innocenti fuerit reconciliata expresse vel tacite, aut nisi adessent liberi partis adulteræ ex hoc vel alio Matrimonio. Text. & DD. in *c. 4. h. t. l. 8. §. 4. c. de Repud. Nov. 117. c. 8. & 9.* Quare, si uxor commisit adulterium, maritus lucratur dotem, & recuperat donationem propter nuptias ab uxore: & e contra, si maritus sit adulter, uxor lucratur donationem propter nuptias, & recuperat dotem suam à marito. Dixi 1. Propter unius adulterium, nempe perfectum & formale. Dixi 2. Dos; non autem bona paraphernalia, quæ manent adulteræ, ut habet communis; quia poenalis dispositio, qualis est hæc de amissione & privatione dotis, non est extendenda ultra verba Legum. *c. 15. c. 49. de R. J. in 6.* Leges autem solum dotis faciunt mentionem: & licet *c. 4. cit.* dicat, dotem vel dotalitium repeti posse, per dotalitium tamen non intelligenda sunt bona parapherna, ut volunt Adversarii, sed vel donatio propter nuptias, vel pretium & æstimatio dotis, vel alia bona ex pactis dotalibus, secluso adulterio, uxori debita: sic juxta Jus Bavar. *tir. 1. a. 6.* uxor adultera amittit donata à viro, morgengabam & medietatem lucrorum, quando alias ipsi deberetur: quæ medietas etiam de Jure Canonico amittitur, *c. 10. de consuet.* Dixi

3. Innocens: hinc si maritus consensit in adulterium uxoris, vel culpabiliter causam dedit, aut si uterque sit reus adulterii, non lucratur dotem &c. per *c. 6. & fin. de adulter. l. 39. l. 47. ff. solutio Matrim.* Dixi 4. Per sententiam Judicis; cum hæc amissio dotis &c. habeat rationem poenæ; poena autem privativa non incurritur ante sententiam Judicis, per *c. 19. de hæret. in 6.* Id concedo, quod pars innocens, si dotem jam traditam habeat, illam retinere valeat absque sententia Judicis, per *c. 4. cit.* possitque se tueri exceptione adulterii adversus adulteram, si repetat dotem: licet nocens ante sententiam non teneatur tradere, vel donationem propter nuptias restituere. 5. Nisi, qui constituit dotem &c. sic revertitur ad patrem, qui filia nondum emancipata (ubi per Matrimonium non emancipatur) constituit dotem, & ad extraneum, qui sub reservatione, ut ad se redeat, dotem constituit. 6. Nisi pars adultera fuerit innocenti reconciliata; de qua reconciliatione vide supra *n. 11. v. & non commissum. Tir. præced. de Divortis.* modo reconciliationi non adjiciatur pactum, ut salvum maneat jus ex adulterio quæsitum innocenti ad dotem & donationem propter nuptias. Secluso tali pacto per reconciliationem recuperatur dos, & donatio propter nuptias, aliæque propter adulterium amissa, licet divortium & privatio fuisset facta per sententiam Judicis, ut habet communis; quia *c. 4. cit.* non distinguitur, an reconciliatio ante vel post sententiam fiat, & hæc dispositio est favorabilis ac sublativa poenæ, adeoque late interpretanda, per *c. 15. cit.* Denique, Nisi adessent liberi &c. Si enim existerent, pars adultera amittit quidem dotem, vel donationem propter nuptias, ea tamen quoad proprietatem non accresceret innocenti, sed solum quoad usumfructum, proprietates vero cederet liberis. *Nov. 117. c. 8. §. 2.* cui conformiter interpretandum venit *c. 4. cit.* ut Jura concordent Juribus.

TITULUS XXI.

De Secundis Nuptiis.

SUMMARIUM.

1. Quid intelligatur per secundas Nuptias.
2. In harum detestationem quas penas statuta Jus Civile in feminas binubas.
3. Et quas in favorem liberorum prioris Matrimonii: harum aliqua etiam videtur ad secunda vota transeuntes afficiunt.
4. 5. Secunda nuptia de Jure Canonico sunt vitia, modo moraliter constet de morte prioris conjugis.
6. An usus Matrimonii novi sit licitus in dubio, utrum non vivat adhuc prior coniux.
7. An in secundis nuptiis licita sit benedictio maritalis Sacerdotis.
8. 9. Quas penas à Jure Civili statuit in feminas binubas sustulerit Jus Canonum. Sci.

¹ Sciendum 1. per secundas Nuptias, quæ sæpius post primas, de quibus hucusque egimus, per mortem unius conjugum dissolutas celebrari solent, intelligi omnes, quæ ab eadem persona repetuntur non tantum secundâ, sed etiam tertiâ, quartâ, vel ulteriori vice, etiam vigesimâ. Sic ex D. H. cron. & Boerio refert Menoch. de arbitrar. Jud. l. 2. cent. 5. casu 417. n. 5. quod fœmina quædam, postquam prius jam cum viginti & uno successivè Matrimonium contraxerat, denuo nupsit viro, qui & ipse jam viginti uxores habuerat, & sepelierat. Quoad modum differunt nuptiæ secundæ à primis, quod in secundis de Jure communi non repetenda sit benedictio nuptialis, c. 1. & 3. h. t. quæ nihil est aliud, quàm preces & ceremoniæ ab Ecclesiâ præscriptæ, in solennitate nuptiarum adhiberi solitæ. can. 1. caus. 30. q. 5.

² Sc. 2. A Jure Civili varia esse statuta contra transcentes ad secunda vota seu ad secundas nuptias, maxime contra fœminas binubas, quorum aliqua in odium ac detestationem secundarum nuptiarum, & principaliter in pœnam binubentium fœminarum, alia verò principaliter in bonum ac favorem liberorum prioris Matrimonii, & secundariò ac indirectè tantum in pœnam convolantium ad alterum Matrimonium tendunt. In l. 1. & l. 2. C. h. t. & alibi non tantum graviter interdicitur viduæ, ne præpropere & intra annum luctûs, h. e. anno à morte mariti nondum expletò, nubat, sed etiam, si intra hoc tempus nubere præsumat, frequentibus punitur pœnis. 1. Efficitur infamis. 2. Non potest titulò dotis, vel ultimæ voluntatis, in novum maritum plus conferre, quàm tertiam partem suorum bonorum, licet nulli existent liberi prioris Matrimonii; si existant liberi prioris Matrimonii, reliqua bona his servanda forent: si non existent, hæredibus legitimis cedunt: imò licet uxor ultra tertiam bonorum partem per donationem inter vivos largiretur marito novo, nihilominus, quia hæc donatio non valet, nisi morte confirmetur, & sic obtineat vim ultimæ voluntatis, etiam hæc donatio evanescet. 3. Fit incapax acquirendi ex hæreditate, legato, vel alia suprema voluntate cujusque, nisi novus maritus ei aliquid relinquat. 4. Reddatur inhabilis ad succedendum ab intestato consanguineis ultra tertium gradum: proinde nec consobrinus suo succedit; quia ab hoc distat quarto gradu juxta computationem Juris Civilis, quæ in successione hæreditariis attendenda est. 5. Amittit omnia per ultimam voluntatem quamcunque vel per donationem propter nuptias à priori viro acquisitam quoad proprietatem, quàm usufructum (quamvis hunc retineat, si post annum luctûs primùm nubat) quæ proin consanguineis prioris viri ab intestato venientibus addicuntur. Ratio, cur Jus civile ita persequatur ac puniat præpropere transitum fœminæ ad secundas nuptias, principalis est pe-

Lib. IV. R. P. Viti Pichler.

riculum confusionis femininum, & incertæ prolis. l. 11. §. 1. & 2. ff. de his, qui not. infam. secundaria autem est reverentia erga priorem maritum, quem lugere convenit, licet maritus non teneatur vicissim lugere uxorem. per l. 9. ff. eod. & l. 5. cit. Unde, quia neutra ratio reperitur in viris, intra annum ad aliud Matrimonium transeuntibus, leges autem tantum loquuntur de fœminis, hæc pœnæ non tenent viros, Nov. 22. c. 22. cum neque in correlativis, ubi non reperitur eadem ratio, extensio faciendi sit ad non expressa. Ad has pœnas fortè melius referes, quàm ad n. seq. afferendas, quod fœmina, licet in statu viduitatis gaudeat honore & privilegiis mariti defuncti, iis tamen privetur, si nubat viro inferioris dignitatis. l. 13. C. de dign. lib. 12. Nov. 22. c. 36. etiam si nubat huic post annum luctûs.

³ Sc. 3. Ab eodem Jure civili directè & principaliter in favorem liberorum prioris Matrimonii, ac indirectè in secundi pœnam, statuta esse sequentia. 1. Vidua binuba (sive intra sive post annum luctûs) etiam bonorum omnium, quæ titulò lucrativò, nempe sponsaliorum, nuptiarum, liberalis donationis, ultimæ voluntatis, à priori marito acquisivit, vel ex successione liberorum prioris Matrimonii, proprietatem amittit (solo usufructu retento) quæ proprietates reservanda est dictis liberis. l. 3. pr. & §. 1. C. h. t. quæ lucra nuptialia licet Jure Antiquo potuerit inter præfatos liberos inæqualiter dividere, d. l. 3. hodie tamen hæc facultas per Nov. 2 c. 1. & Nov. 22. c. 25. sublata est. 2. Prohibetur de suis bonis plus dare in dotem, vel per ultimam voluntatem relinquere, novo marito, vel titulò sponsalitæ largitatis, vel quocunque alio in eum plus conferre, quàm in unum ex liberis prioris Matrimonii, scilicet ultra portionem filialem, einen Rindes Theil / & quidem, si inæquales inter illos portiones fecisset, non plus, quàm cui ex liberis minimam (modò hæc attingeret legitimam) reliquit l. 6. & 10. C. eod. Utrum verò liberis secundi Matrimonii plus valeat relinquere, quàm liberis primi Matrimonii, disputatur. Imperator in Nov. 22. cit. c. 48. pr. suadet æqualitatem, cum quo & ego. Hæc duæ pœnæ afficiunt etiam viduum ad secundas nuptias transeuntem. l. 5. pr. & §. 1. C. eod. quia pugnat eadem ratio, & favor liberorum æquè in patre ac matre procedit. 3. Mulier secundò nubens amittit tutelam, vel curatelam, liberorum prioris Matrimonii. l. 2. & fin. C. quando mulier. Si tutorem alium non petierit à Judice, & susceptæ prius tutelæ (uti poterat suscipere, quamdiu non nubit l. l. cit.) rationes non reddiderit, incidit in pœnas nubentium intra annum luctûs. Auth. Eisdem C. h. t. Putant quidem aliqui, talem binubam, si à marito fuisset constituta executrix testamenti, etiam executione privari, sicut tutelâ. Sed Sanch. l. 7. d. 88. n. 14. id rectè negat. 4. Privatur educatione liberorum, ita

A a

ut à

ut à matre binuba separari, & in alio loco pro educatione collocari possint (nisi aliud habeat consuetudo loci) & pro exigentia circumstantiarum etiam subinde debeant. *l. 1. C. ubi pupilli. Nov. 22. c. 38. Nov. 117. cap. 7.* Sed hæc posteriores duæ pœnæ locum non habent in viduo secundas nuptias celebrante. Neque patre vivo liberis datur Tutor vel Curator, nisi eosdem emancipaverit. per *l. 18. C. de Jure deliber.* manetque pater legitimus administrator, gaudens usufructu maternorum bonorum, licet proprietates pertineat ad liberos. *l. fin. de bonis Maternis.* Præterea notandum est, quod hæc pœnæ omnes, principaliter in favorem liberorum prioris Matrimonii statutz, iis non exstantibus, vel ante parentem binubum mortuis, evanescent & cessent.

4 Dico 1. Secundæ nuptiæ sunt licitæ. 2. Si morali certitudine constat, consortem thori esse demortuum. Pars prior est de Fide ex illo *1. Cor. 7. si dormierit vir ejus, liberata est: cui vult, nubat: tantum in Domino.* Et ex *1. Tim. 5.* ubi S. Paulus vult viduas juniores nubere. Et quia Paulus nullum excipit tempus, nec illicitum erit viduæ intra annum luctus nubere. Consonat *can. 8. Concilii Generalis Niceni*, atque constans & universalis Ecclesiæ praxis. Pars posterior fundatur in *c. 2. h. t. c. 19. de Sponsal.* & communis Auctorum, ex ea ratione, quod ablente morali certitudine sit periculum Matrimonii nulliter contrahendi, & gravis præjudicii imminenti conjugii fortè adhuc viventi. Moralis certitudo autem habetur per attestationem Magistratus tam Civilis aut Militaris, quam Ecclesiastici: Parochi, qui defunctum sepelivit: Notarii publici: duorum testium de visu: unius testis de visu roboratam aliis adhuc indiciis gravibus: & per famam communem suffultam conjecturis; ac per indicia alia, si plura simul concurrant, ac sufficiant ad violentam præsumptionem: cujusmodi indicia, conjecturæ, adminicula sunt plures testes de auditu, periculosa prælia & obsidiones, quibus interfuit, aut si in loco peste infesto moratus est is, de cujus morte dubitatur, ac insuper jam diu non comparuit, nihilque de eo auditum, aut innotuit de vita; imò unus testis de visu, vel fama communis, sufficere potest in casu, quo certa probatio haberi nequit. *arg. l. 5. §. 6. ff. de re Militari. Sanch. l. 2. d. 46. n. 12. Vid. Gobat. Theol. Experim. tr. 9. à n. 312.* Si Parochus dubitet, num adsit sufficiens probatio de morte prioris conjugis, non assiltat sine recursum ad Ordinarium: si re intellecta & iste dubitet, nec audeat absolute dare licentiam assistendi novo Matrimonio, potest ad novas nuptias aspiranti deferre juramentum, quo confirmet, se nec scire, nec credere, conjugem adhuc vivere. Reiffenstuel *h. t. n. 21.* licet talis conjunx aliàs, utpote in causa propria, legitimus testis non sit.

5 Oppones 1. In *c. 8. caus. 31. q. 1.* dicitur, secundis nuptiis pœnitentiam esse constitutu-

tam. Et *can. 9. seq. ex S. Chrysof.* sic legitur: secundam accipere secundum præceptum Apostoli est, secundum veritatem autem rationem veritatis fornicatio est. Sed cum permittente DEO publicè & licenter committitur, sit honesta fornicatio: ergo secundæ nuptiæ sunt illicitæ. Confirmatur: Jus civile prohibet, ac punit viduam intra annum luctus transuentem ad secundas nuptias: ergo non licent. 2. In *c. fin. §. porro. Ut lite non contest.* sic habetur: cum alteruter conjugum exspectetur, donec de ipsius obitu verisimiliter præsumatur: ergo sufficit verisimilitudo, id est, probabilitas de morte conjugis. Confirmatur: prudenter & licetè operatur, qui sequitur opinionem probabilem, imò etiam minus probabilem. 3. In *c. 19. cit.* plus non requiritur, quam ut ad secunda vota transire volentes certum nuntium recipiant de morte virorum: ergo unus nuntius seu testis de visu sufficit. Ad 1. Ibi dicitur pœnitentia non propter secundas nuptias secundum se, sed propter affectum inordinatum & concupiscentiam binubentium. Adde, quod dictus *can. 1.* sit desumptus ex Concilio particulari Neo-Cæsareensi: sed Concilium particulare non facit Jus. Canon 9. non est desumptus ex S. Chrysof. sed ex Authore Operis imperfecti. Deinde cum *Gl.* communiter explicatur in hoc sensu, quod transitus ad alias nuptias vivente adhuc priori conjugè, & per libellum repudii, qui nunc in Lege Nova est sublatus, repudiata esset fornicatio: quia vero in Lege antiqua dictus libellus repudii erat permissus, idè fortè respectu illius temporis vocatur honesta fornicatio, quamvis neque tum propriè fornicatio fuerit: cum honesta fornicatio in terminis repugnet. Ad Confirmat. Jus Canonicum correxit Jus Civile: utpote fovens peccatum incontinentiæ sub pœnis prohibendo secundas nuptias, uti videbimus. Ad 2. Ibi per tò verisimiliter præsumatur juxta Interpretes intelligitur certitudo moralis, ut evitetur contradictio Jurium, & periculum nullitatis Matrimonii. Deinde ibi non agitur de Matrimonio prius contracto certe valido, sed ob litem ratione impedimenti motam dubiò, imò quod per pœnitentiam jam est declaratum nullum: quo casu utique minor certitudo requiritur de morte conjugis, probabilius putantur tantum. Ad Confirmat. usus opinionis probabilis non est licitus, ubi Jus requirit certitudinem, uti in præsentis casu. *c. 2. c. 19. cit.* Item quando cederet in præjudicium Matrimonii jam aliquando validè contracti, uti hic fieret, contra quod non admittuntur nisi probationes plenæ, & certitudo moraliter obrimibila. *arg. c. fin. de sent. & re jud.* Ad 3. tò certum nuntium in neutro genere intelligendum est, ita ut certam relationem, non personam significet; cum unus testis regulariter non satis probet, saltem non suffultus aliis indiciis, in præjudicium tertii, uti docuimus in *Tit. de Testib.* Quæres, an uti liceat Matrimonio iis, qui cum dubio vel sola probabilitate de morte prioris

prioris conjugis contraxerunt, vel quando supervenit dubium, aut notitia, quod vivat adhuc prior conjunx? R. 1. Si uterque, dum contraxit, rationabiliter dubitavit, neuter potest licite petere & reddere debitum conjugale, nisi ex justa causa dubium practicum deponatur. Si unus tantum dubitavit, stante dubio reddere quidem licite, at non petere potest. Sumuntur hæc ex c. 2. h. t. R. 2. Si dubium rationale supervenit Matrimonio bona cum fide jam contracto, tenentur conjuges in veritatem inquirere, vel saltem ille, cui supervenit dubium, ac interim à petendo debito abstinere, quamvis reddi possit petenti, qui non dubitat: si verò post diligentem inquisitionem veritatis perseveret dubium, recte illud, quatenus practicum est, deponitur, & tam petitio, quam redditio, debiti evadit licita. Quodsi autem certa notitia superveniat, quod prior conjunx adhuc vivat, aut vixerit adhuc tempore contractus, Matrimonium secundum fuit nullum, & abstinendum utique ab omni commercio carnali, utut bona fide fuerit prius contractum. Itaque si prior conjunx adhuc vivat, restitutum est cum illo Matrimonium, eique cohabitandum: si nunc quidem non vivat amplius, vixit tamen tempore, quo alterum Matrimonium est contractum, istud per novum consensum convalescere ac instaurari potest: quod si non faciant putatitii conjuges, separandi sunt. Oppones. In dubio tutior pars eligenda est: ergo, si superveniat dubium de vita prioris conjugis, illudque perseveret post debitam inquisitionem veritatis, petitio debiti non est licita, neque redditio, si uterque maneat dubius. R. Regula in *Anec.* posita, procedit in dubio practico, non speculativo: in hoc non præceptum sonat, sed consilium, nisi Jus specialiter præcipiat in particulari materia. Interim ut dubium practicum possit deponi, requiritur utique gravis causa, qualis in præfenti casu potest esse possessio cepta cum bona fide.

7 Dico 2. Secundæ nuptiæ, vel potius personæ, transientes ad secundas nuptias, prohibentur benedici c. 1. c. 3. h. t. idque procedit, si utraque pars, vel una tantum, jam aliquando Matrimonium contraxerit, & benedictionem nuptialem receperit, si vir, si virgo; quia in c. 3. cit. adhibetur particula disjunctiva vel ibi: vir, vel mulier, ad bigamiam transiens, non debet à Presbytero benedici. Ratio forte est: quia alias quoque benedictiones, & consecrationes solennes, uti virginum, Ecclesiarum, altarium, non vult Ecclesia repeti, ne vilescant. Extendit se assertio etiam ad illas personas, quæ contrahendo Matrimonium invalidum fuerunt benedictæ, & postmodum id renovare intendunt inter se, vel cum aliis novum contrahunt: quia benedictio nuptialis non propriè nuptiis, sed personis impenditur: ergo, licet nuptiæ fuerint invalidæ, benedictio ta-

Lit. IV. R. P. Viri Pichler.

men validè data est personis. Et hinc non procedit argumentum, quo utuntur Adversarii ex l. 187. ff. de R. J. quod deficiente principali deficere debeat & accessorium; negatur enim suppositum, quod nuptiæ sint principale, cui impertiat benedictio. Sed dicta procedunt de Jure communi & Scripto; nam consuetudo circa hanc benedictionis ceremoniam varia est teste Gobat tr. 10. num. 564. In multis locis adhiberi solet, quando unus contrahentium, si vir si virgo, nunquam recepit: in Dicecesi Frisingensi, ut habet Rituale illius cap. 9. membro 1. §. 8. usus permittit quidem dictam benedictionem, si eam sola femina nunquam recepit, prohibet tamen, si solus vir nunquam recepit, bene tamen femina: seu concedit, si solus vir secundas celebrat nuptias, & prohibet, si sola femina: à fortiori autem prohibet, si utraque pars jam fuit aliquando benedicta in aliis nuptiis. Ut cujuslibet Dicecesis consuetudo tibi innotescat, in qua vivis, inspicere diligenter Rituale illius, vel ex peritis discere labora, ne impingas.

Dico 3. Poenæ à Jure Civili directæ in odium secundarum nuptiarum, quas vidua celebrat intra annum luctus, decreta, & à nobis n. 2. recitata, à Jure Canonico sublata sunt, adeoque Jus Civile est correctum. 2. Non verò sublata sunt illæ, quæ principaliter spectant favorem liberorum, à nobis n. 3. relata. Pars prior quoad poenam infamiae est clare decisa in c. 4. & fin. h. t. Et quia in reliquis poenis primi generis reperitur eadem ratio, quam ibi allegant c. 4. & c. fin. cit. nempe permissio Apostoli, & potestas mulieri concessa mortuo viro nubendi alteri, ac insuper libertas Matrimonii à DEO & Christo in remedium concupiscentiæ indulta, cui non minus obstant reliquæ poenæ, ac infamia, ita ut vidua, si non libere posset transire ad secundas nuptias, sæpe exponeretur periculo incontinentiæ & gravium peccatorum, ideo communissima DD. contra Cynum, Bald. Barbos, in *Addit. ad c. fin. cit. n. 5.* etiam reliquas poenas docet esse abolitas. Excipio ultimam, quam per modum appendicis adjeci, nempe de privatione honoris, quam subit vidua nubens viro, qui sit inferioris dignitatis, quam prior maritus fuerit, quia neminem scio, qui hanc abolitam asserat, nec videtur esse propriè poena, sed potius necessarium consequens ad præsentem statum. Excipiunt etiam communiter casum, quo vidua intra annum luctus fornicatur, & sic iisdem poenis subicitur, quibus subiacet de Jure Civili intra eundem annum transiens ad secundas nuptias. Nov. 39. c. 2. §. 1. nam Jus Canonicum patrocinator tantum nuptiis secundis, quæ per se licitæ sunt, non verò fornicationi. Id indulgeo fornicanti, quod ante sententiam, saltem declaratoriam criminis, non teneatur restituere, quod à marito accepit titulò lucrativò

A a 2

tivò &c. cùm pœnæ privantes jure quæsitò non incurrantur ante omnem sententiam. Pars posterior, quam tenent plerique contra Felin. & Abb. in *c. 10. n. 19. 20. de constit.* probatur partim negativè, quia Jus Canonicum ea, quæ Jus Civile circa secundas nuptias, in favorem liberorum prioris Matrimonii statuit, nullibi legitur sustulisse, partim positivè ex *c. 67. de appellat.* ubi comprobatur amissio tutelæ, quam mater binuba, secundùm Jus Civile incurrit, partim quia iustissima causa, ne scilicet parentes binubi negligant liberos prioris Matrimonii, addicendo totam substantiam novis conjugibus, exigit nihil immutari circa saluberrimas leges Juris Civilis.

9. Oppones 1. contra primam partem assertionis. *c. 4. & c. fin. cit.* sunt correctoria Juris, & solum exprimunt pœnam infamiæ: ergo ad reliquas non extendenda. per *c. quæ à Jure. de R. J. in 6. & l. 32. §. fin. de Appellat.* etiam propter identitatem rationis. 2. Contra secundam partem: reliquæ pœnæ primi generis sunt abrogatæ à Jure Canonico, licet earum mentio non sit facta, sed tantùm infamiæ: ergo etiam pœnæ secundi generis sunt abrogatæ, licet earum mentio non fiat in Jure Canonico. 3. Jus Canonicum voluit consulere liber-

tati secundarum nuptiarum tollendo primi generis pœnas: sed etiam secundi generis pœnæ obstant, & aliquo modo impediunt libertatem secundarum nuptiarum: ergo sustulit etiam istas. R. ad 1. Si identitas rationis est expressa in lege, uti in præsentibus, item ubi extensionem exigit favor publicæ utilitatis, & animarum, extendenda est lex ad casus non expressos, in quibus reperitur eadem ratio, & concutit favor publicus ac animarum. Ad 2. *N. Conf.* Leges enim odiosæ uti sunt correctoria, non sunt extendendæ ad ea, quæ proprie non comprehenduntur sub iis, quæ abrogantur: pœnæ autem secundi generis non sunt proprie principaliter pœnæ, sed potius favores, principaliter spectantes bonum liberorum prioris Matrimonii. Ad 3. *N. Min. & suppositum*, quoddam sint proprie pœnæ. Certe non possunt parentes prudenter conquiri de imminuta libertate transeundi ad secundas nuptias, si per leges consulatur ipsorum liberis, quod ipsi ex æquitate naturali teneantur quidem, sed sæpe omitterent facere, cæco & inordinato amore posterioris conjugis in transversum acti.

O. A. M. D. G.

